

Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-05-87/1-T

Datum: 11. februar 2009.

Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM II

U sastavu: sudija Kevin Parker, predsedavajući
sudija Christoph Flügge
sudija Melville Baird

V. d. sekretara: g. John Hocking

Odluka od: 11. februara 2009.

TUŽILAC

protiv

VLASTIMIRA ĐORĐEVIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTEVU TUŽILAŠTVA DA SE U SPIS UVRSTE TRANSKRIPTI
SVEDOČENJA FORENZIČKIH SVEDOKA UMEMO SVEDOČENJA *VIVA VOCE*
NA OSNOVU PRAVILA *92bis***

Tužilaštvo:

g. Chester Stamp
gđa Daniela Kravetz
g. Matthias Neuner
gđa Priya Gopalan
gđa Silvia D'Ascoli

Odbrana:

g. Dragoljub Đorđević
g. Veljko Đurđić

1. Pretresno veće II (dalje u tekstu: Veće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) donosi ovu odluku u vezi sa "Zahtevom tužilaštva za uvrštavanje u spis transkripata iskaza forenzičkih veštaka umesto svedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92*bis*, s poverljivim Dodatkom A", koji je tužilaštvo podnelo 28. oktobra 2008. godine (dalje u tekstu: Zahtev). Tim Zahtevom tužilaštvo traži da Veće naloži da se, na osnovu pravila 92*bis* Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik), u spis uvrste transkripti svedočenja četiri forenzička veštaka datih u predmetu *Tužilac protiv Milutinovića i drugih* (predmet br. IT-05-87-T), kao i povezani dokazni predmeti korišćeni tokom njihovog svedočenja u predmetu *Milutinović*. Branioci Vlastimira Đorđevića (dalje u tekstu: odbrana) odgovorili su 11. novembra 2008. godine i tražili da se Zahtev odbije ili, alternativno, da Veće uvrsti u spis transkripte i izjave i zatraži da se ti svedoci pozovu radi unakrsnog ispitivanja. Odbrana traži da Veće odgodi donošenje odluke u vezi s prihvatljivošću povezanih dokaznih predmeta dok se svedoci na pojave na unakrsnom ispitivanju.¹ Dana 18. novembra 2008. godine. Tužilaštvo je podnelo Repliku.²

I. ARGUMENTACIJA

2. Tužilaštvo traži da se u spis uvrste transkripti svedočenja koja su u predmetu *Milutinović* dali profesor dr Branimir Aleksandrić, profesor dr Dušan Dunjić, dr Gordana Tomašević i Jon Sterenberg, kao i povezani dokazni predmeti korišćeni tokom svedočenja tih svedoka, kako je navedeno u Dodatku A Zahtevu. Ono tvrdi da predloženi dokazi predstavljaju dokaze o bazi zločina i da se nijednim od njih ne dokazuju dela i ponašanje optuženog.³ Tužilaštvo, pored toga, tvrdi da su predloženi dokazi relevantni jer se odnose na tačke 3, 4 i 5 Optužnice i da je njihova pouzdanost proverena u predmetu *Milutinović*, gde su šestorica

¹ *Tužilac protiv Đorđevića*, predmet br. IT-05-87/1-PT, Odgovor Vlastimira Đorđevića na zahtev tužilaštva da se u spis uvrste transkripti iskaza forenzičkih svedoka umesto svedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92*bis*, s poverljivim Dodatkom A, 11. novembar 2008. godine (dalje u tekstu: Odgovor).

² *Tužilac protiv Đorđevića*, predmet br. IT-05-87/1-PT, Replika tužilaštva na Odgovor Vlastimira Đorđevića na Zahtev tužilaštva da se u spis uvrste transkripti iskaza forenzičkih svedoka umesto svedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92*bis*, s poverljivim Dodatkom A, 18. novembar 2008. godine (dalje u tekstu: Replika). Odobrenje za ulaganje replike zatraženo je 17. novembra 2009. godine (*Tužilac protiv Đorđevića*, predmet br. IT-05-87/1-PT, Zahtev tužilaštva da uloži repliku na Odgovor Vlastimira Đorđevića na Zahtev tužilaštva da se u spis uvrste transkripti iskaza forenzičkih svedoka umesto svedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92*bis*, s poverljivim Dodatkom A) i Veće ga je dalo.

³ Zahtev, par. 5.

optuženih imali mogućnost da ih ospore i ispitaju verodostojnost dotičnih svedoka.⁴ Kako tvrdi tužilaštvo, svih četvero navedenih svedoka svedočili su na javnoj sednici u predmetu *Milutinović*, pa, shodno tome, ne postoji prioritetan javni interes za usmeno predočavanje predloženih dokaza, a, osim toga, ponovno usmeno predočavanje istih dokaza bilo bi protivno javnom interesu da suđenje bude ekspeditivno.⁵ Tužilaštvo, pored toga, tvrdi da ne treba tražiti da se ijedan od predloženih svedoka pojavi radi unakrsnog ispitivanja jer su to svedoci o bazi zločina čije svedočenje se ne odnosi na ključni element teze tužilaštva.⁶ Pored toga, tužilaštvo tvrdi da je odbrana navela da nema prigovore na 14 od predloženih povezanih dokaznih predmeta. Tužilaštvo takođe napominje da transkripti čije uvrštavanje u spis traži još nisu uključeni u spisak dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65ter, te traži odobrenje da ih doda na taj spisak.⁷

3. Odbrana tvrdi da predložene dokaze ne treba uvrstiti u spis u pismenom obliku jer se njima dokazuju dela i ponašanje optuženog navođenjem dela i ponašanja jedinica koje su navodno bile podređene optuženom;⁸ pored toga, njima se dokazuju "aktuelna i važna pitanja u predmetu" kao što je pitanje da li su se incidenti koji predstavljaju osnov Optužnice dogodili.⁹ Odbrana iznosi tvrdnju da pravilo 92bis nije odgovarajući mehanizam za uvrštavanje u spis složenih forenzičkih dokaza i da je unakrsno ispitivanje potrebno kako bi se osiguralo da pitanja bitna za odbranu budu ispitana i da prava optuženog budu poštovana.¹⁰ Pored toga, odbrana tvrdi da je unakrsno ispitivanje utoliko potrebnije s obzirom na kvalifikacije svedoka veštaka i da potreba da se osigura ekspeditivno vođenje suđenja ne može imati prevagu nad potrebom da se osiguraju prava optuženog.¹¹ Naposletku, odbrana tvrdi da predloženi povezani dokazni predmeti sadrže veliki broj kompleksnih dokumenata i izveštaja, koji su gotovo jednako važni kao izveštaji veštaka i koji se ne mogu adekvatno uvrstiti u spis bez unakrsnog ispitivanja. Odbrana, shodno tome, tvrdi da Veće treba da odgodi donošenje odluke o prihvatljivosti povezanih dokaznih predmeta do unakrsnog ispitivanja svakog od svedoka

⁴ Zahtev, par. 12, 13.

⁵ Zahtev, par. 17-19.

⁶ Zahtev, par. 20-23. Vidi i Repliku, par. 7, gde tužilaštvo tvrdi da nijedan od predloženih svedoka nije bio pozvan kao veštak u predmetu *Milutinović i drugi*.

⁷ Zahtev, par. 24-29. Tvrdi se da je odbrana obavestena o nameri tužilaštva da se pozove na te dokumente u toku suđenja, Replika, par. 5, 6.

⁸ Odgovor, par. 9, 11-13.

⁹ Odgovor, par. 9, 10.

¹⁰ Odgovor, str. 1 i par. 14-19.

pojedinačno. Odbrana se protivi dodavanju novih dokumenata na spisak dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65ter i traži da joj se pruži mogućnost da svoju argumentaciju u vezi s tim dopuni u kasnijoj fazi.¹²

II. PRAVO

4. Prihvatljivost dokaza, bilo u usmenom ili pismenom obliku, uređena je pravilom 89(C) Pravilnika, koje predviđa da veće može da uvrsti u spis svaki relevantan dokaz za koji smatra da ima dokaznu vrednost. Na osnovu pravila 89(D), dokaz neće biti uvršten u spis ako potreba da se osigura pravično suđenje znatno nadmašuje njegovu dokaznu vrednost. Po pravilu 89(F), dokazi se mogu uvrstiti u spis u pismenom obliku samo kada to dozvoljavaju interesi pravde.

5. Pravilo 92bis Pravilnika dozvoljava da se u spis, delimično ili u celosti, uvrste pismene izjave ili transkripti svedočenja svedoka pod uslovom da se njima dokazuje nešto drugo a ne dela i ponašanje optuženog za koje se on tereti u optužnici. Izraz “acts and conduct of the accused” (dela i ponašanje optuženog) jeste “običan izraz” kojem “treba dati njegovo uobičajeno značenje: deeds and behaviour of the accused (postupci i vladanje optuženog)”.¹³ Prema tome, pravilo 92bis isključuje pismenu izjavu kojom se dokazuje neko eventualno delo ili ponašanje optuženog na osnovu kojeg tužilaštvo želi da dokaže da je optuženi (a) počinio bilo koji od zločina za koje je okrivljen; (b) planirao, podsticao ili naredio da se izvrše zločini; (c) na drugi način pomagao i podržavao izvršioce zločina; (d) da se u odnosu na stvarne izvršioce zločina nalazio na nadređenom položaju; ili (e) znao ili da je bilo razloga da zna da se njegovi podređeni spremaju da poćine ili su već poćinili te zloćine; ili (f) nije preduzeo razumne mere da takva dela spreći ili kazni poćinioce tih dela.¹⁴ Pored toga, u slučajevima kada se teza tužilaštva oslanja na udružni zloćinaćki poduhvat, pravilo 92bis(A) takođe isključuje i svaku pismenu izjavu koja ima za svrhu dokazivanje bilo kojeg dela ili ponašanja optuženog na osnovu kojeg tužilaštvo želi utvrditi da je optuženi (g) učestvovao u udruženom

¹¹ Odgovor, par. 20-22.

¹² Odgovor, par. 23-26.

¹³ *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Odluka po zahtevu optužbe za prihvatanje pismenih izjava u skladu sa pravilom 92bis, 21. mart 2002. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milošević*), par. 22.

¹⁴ *Tužilac protiv Stanislava Galića*, predmet br. IT-98-29-AR73.2, Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s pravilom 92bis(C), 7. jun 2002. godine (dalje u tekstu: Odluka po interlokutornoj žalbi u predmetu *Galić*), par. 10.

zločinačkom poduhvatu, ili (h) da je s osobom koja je neposredno izvršila zločine za koje se tereti delio nužnu nameru za te zločine.¹⁵

6. U pravilu 92bis takođe se nabrajaju neki faktori koji idu u prilog tome da se prihvate ili ne prihvate dokazi u pismenom obliku. Pored toga, iako pismena izjava ili transkript kojima se dokazuje nešto drugo a ne dela i ponašanje optuženog nisu sami po sebi neprihvatljivi, na osnovu pravila 92bis, Veće mora da odluči, na osnovu svog diskrecionog prava, da li će predloženu pismenu izjavu ili transkript prihvatiti. U slučajevima kada su ti dokazi ključni za tezu tužilaštva ili kada je lice čija dela i ponašanje se opisuju u toj izjavi blisko povezano s optuženim, Veće se može uveriti da ne bi bilo pravično prema optuženom ako bi se dozvolilo da se takav iskaz da u pismenom obliku.¹⁶

7. Međutim, po pravilu 92bis(C) veće takođe ima diskreciono ovlašćenje da odluči da li će tražiti da svedok, čija se pismena izjava ili transkript uvrštavaju u spis, pristupi Sudu radi unakrsnog ispitivanja. To ovlašćenje se mora koristiti imajući u vidu prioritetnu obavezu veća da osigura pravično suđenje na osnovu članova 20 i 21 Statuta.¹⁷ Važan faktor u vezi s tim je da li se dokazi o kojima je reč odnose na "ključni element u tezi optužbe", odnosno, drugim rečima, na jedan aktuelan i važan problem među stranama, za razliku od nekog perifernog ili marginalno relevantnog pitanja".¹⁸ Za odluku može biti presudno i to da li je dotični svedok u ranijoj izjavi ili svedočenju dao dosledan iskaz o pravno-relevantnim događajima. Ako nije, pravičnost može iziskivati da se odbrani pruži mogućnost da unakrsno ispita svedoka.

8. U ovom Zahtevu, tužilaštvo traži da se u spis uvrste pismeni dokazi koji sadrže forenzičke, medicinske i druge specijalizovane informacije. Iako je to dopustivo na osnovu pravila 92bis i prakse,¹⁹ specijalizovana priroda predloženih pismenih dokaza je faktor koji se

¹⁵ Odluka po interlokutornoj žalbi u predmetu *Galić*, par. 10.

¹⁶ Odluka po interlokutornoj žalbi u predmetu *Galić*, par. 13.

¹⁷ *Tužilac protiv Duška Sekirice, Damira Došena i Dragana Kolundžije*, Odluka po molbi optužbe da se transkripti uvrste u dokaze u skladu sa pravilom 92bis, 23. maj 2001. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Sekirica*), par. 4; *Tužilac protiv Pavla Strugara*, predmet br. IT-01-42-T, Odluka po zahtevu optužbe za prihvatanje pismenih izjava svedoka u skladu sa pravilom 92bis, 22. januar 2004. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Strugar*), par. 9.

¹⁸ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 24-25.

¹⁹ Vidi *Tužilac protiv Vijadina Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po povjerljivom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje pismenih iskaza umjesto usmenog svjedočenja na osnovu pravila 92bis, 12. septembar 2006. godine, par. 43-44.

mora uzeti u obzir pri odlučivanju da li od svedoka treba tražiti da pristupi Sudu radi unakrsnog ispitivanja.

III. DISKUSIJA

9. Najpre, Veće konstatuje da četiri transkripta čije se uvrštavanje u spis predlaže ovim Zahtevom nisu uključeni na spisak dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65ter koji je dostavljen 1. septembra 2008. godine.²⁰ Svrha spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter jeste da obavesti odbranu da tužilaštvo namerava da se na suđenju pozove na određeni dokument, što će omogućiti odbrani da shodno tome pripremi svoju tezu.²¹ Veće konstatuje da su četiri transkripta o kojima je reč povezana s pismenim izjavama i povezanim dokumentima koji su uključeni na spisak dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65ter, da se svedoci na koje se ti dokumenti odnose nalaze na spisku svedoka tužilaštva na osnovu pravila 65ter i, pored toga, da je odbrana u trenutku podnošenja ovog Zahteva, odnosno znatno pre početka suđenja, obavestena o nameri tužilaštva da upotrebi te dokumente u toku suđenja. U tim okolnostima, Veće je ubeđeno da kasnim dodavanjem ta četiri dokumenta na spisak dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65ter odbrani neće biti naneta šteta.

A. Dušan Dunjić

10. Tužilaštvo traži da, na osnovu pravila 92bis, predloži kao dokaz transkript svedočenja Dušana Dunjića u predmetu *Milutinović*, izjavu koju je svedok dao tužilaštvu 9. i 11. maja 2006. godine i koja je primljena kao dokazni predmet u predmetu *Milutinović*, kao i veliki broj povezanih dokaznih predmeta. Dušan Dunjić je profesor sudske medicine. U leto 2001. godine bio je direktor Instituta za sudsku medicinu u Beogradu. Njegova pismena izjava i transkript njegovog svedočenja sadrže informacije o njegovom učešću u ekshumaciji posmrtnih ostataka otkrivenih na dve lokacije u kasarni "13. maj" u Batajnici, Srbija, koja je centar za obuku koji

²⁰ To su sledeći dokumenti: transkript svedočenja Branimira Aleksandrića u predmetu *Milutinović*, označen brojem 05065 na spisku dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter; transkript svedočenja Dušana Dunjića u predmetu *Milutinović*, označen brojem 05086 na spisku dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter; transkript svedočenja Jona Sterenberga u predmetu *Milutinović*, označen brojem 05096 na spisku dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter; transkript svedočenja Gordane Tomašević u predmetu *Milutinović*, označen brojem 05097 na spisku dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter.

²¹ *Tužilac protiv Boškenskog i Tarčulovskog*, predmet br. IT-04-82-T, Odluka po petom zahtevu tužilaštva da izmeni svoj spisak dokaznih predmeta i po drugom zahtevu tužilaštva da briše svedoke sa spiska svedoka, 20. april 2007. godine, par. 3.

pripada Ministarstvu unutrašnjih poslova. Ekshumacije na prvoj lokaciji, poznatoj kao Batajnica 1, počele su 1. juna 2001. godine i vodio ih je tim stručnjaka s Instituta za sudsku medicinu u Beogradu. Ekshumirani su posmrtni ostaci najmanje 36 osoba. Posmrtni ostaci su pregledani na terenu i sastavljen je izveštaj za svaku pojedinačnu obdukciju koja je obavljena. Utvrđeno je prisustvo visoke temperature i njenih tragova na kostima. Koštani uzorci uzeti su sa svakog pojedinačnog leša radi analize DNK i čuvani su na bezbednom mestu u Institutu za sudsku medicinu do novembra 2001. godine, kada ih je svedok radi analize DNK predao dr Antoniju Alonsu u Nacionalnom institutu za toksikologiju u Madridu. Uzorci su takođe dati predstavnicima Međunarodne komisije za nestala lica (dalje u tekstu: MKNL). Pošto je završen postupak identifikacije, posmrtni ostaci su vraćeni na Kosovo. Druga lokacija u centru za obuku "13. maj", poznata kao Batajnica 2, otkrivena je u julu 2001. godine. Svedok je učestvovao u ekshumacijama s okružnim tužiocem, istražnim sudijom i istražiteljem tužilaštva MKSJ. Ekshumirani su ostaci najmanje 269 lica. Svedok je bio na čelu tima koji je vršio ekshumacije i sačinio je kompletan izveštaj o radu forenzičkog tima.

11. Optuženi se u Optužnici tereti za krivično delo ubistva koja su navodno počinile snage SRJ i Srbije na Kosovu od 1. januara 1999. do 20. juna 1999. godine. U prilogu Optužnice su prilozi sa spiskovima stotina lica za koje se tvrdi da su ubijena na raznim mestima na Kosovu. Predloženi dokazi su relevantni za optužbe u Optužnici. Pored toga, s obzirom na kvalifikacije svedoka, njegovu tadašnju dužnost i službenu ulogu u ekshumacijama i kasnijim aktivnostima, Veće se uverilo da predložena pismena izjava i transkript imaju dovoljnu dokaznu vrednost da bi bili uvršteni u dokaze. Predloženi dokazi ne govore o delima i ponašanju optuženog za koje se on tereti u Optužnici, pa se stoga mogu uvrstiti u spis u pismenom obliku na osnovu pravila 92bis.

12. Međutim, iako pismene izjave kojima se ne dokazuju dela i ponašanje optuženog nisu same po sebi neprihvatljive, one u određenim okolnostima mogu biti "u dovoljnoj mjeri suštinski važn[e] za tezu optužbe da bi bilo nepravedno prema optuženom dopustiti izvođenje dokaza u pismenom obliku [...] shodno pravilu 92bis"²² ili ih uvrstiti bez davanja mogućnosti suprotnoj strani da obavi unakrsno ispitivanje. Konkretno, uslov pravičnog suđenja iziskuje da

²² Tužilac protiv Radoslava Brđanina i Momira Talića, Odluka o prihvatanju izjava shodno pravilu 92bis, 1. maj 2002. godine (dalje u tekstu : Odluka u predmetu *Brđanin*), par. 14. Odluka po interlokutornoj žalbi u predmetu *Galić*, par. 15.

se optuženom pruži mogućnost da unakrsno ispita svedoka ako se predmetni dokaz odnosi na "ključni element u tezi optužbe", odnosno, drugim rečima, na jedan aktuelan i važan problem među stranama, za razliku od nekog perifernog ili marginalno relevantnog pitanja".²³

13. Predloženi dokazi Dušana Dunjića, iako se njima direktno ne dokazuju dela i ponašanje optuženog, ipak se odnose na važne aspekte teze tužilaštva. Navodi o ubistvima čine osnov tačaka 3 i 4 Optužnice i na osnovu njih se potkrepljuje tačka 5 Optužnice. Potencijalni značaj ima i navod u predloženim dokazima da su se lokacije ekshumacija nalazile na terenu koji pripada Ministarstvu unutrašnjih poslova. Pitanja da li su se navodna dela (ubistva) dogodila i da li su podređeni optuženog učestvovali u tim delima po svemu sudeći su aktuelna pitanja između strana u postupku.²⁴ Ovog svedoka je ispitao branilac jednog od optuženih u predmetu *Milutinović*, ali sada nije jasno da li je svedoku adekvatno predočena teza sadašnje odbrane. Veće stoji na stanovištu da je u tim okolnostima pravičnije, barem u ovoj ranoj fazi suđenja, da se pismena izjava i transkript Dušana Dunjića uvrste u spis samo ako svedok bude dostupan za unakrsno ispitivanje.

14. Zajedno s pismenom izjavom i transkriptom Dušana Dunjića, predlaže se da se u spis uvrsti 59 dokumenata, uključujući forenzičke izveštaje, fotografije, spiskove s imenima lica za koja se navodi da su ubijena u opštini Suva Reka i druge dokumente relevantne za postupak ekshumacije. Na osnovu usmene odluke Veća od 26. januara 2009. godine da se u spis uvrste dokumenti o kojima su strane u postupku saglasne, sedam od tih dokumenata je već uvršteno u spis.²⁵ Kada je reč o tih sedam dokumenata, Zahtev je u odnosu na njih irelevantan. Neki od ostalih dokumenata predočeni su svedoku u predmetu *Milutinović*. Oni sadrže kompleksne forenzičke informacije. Uzimajući u obzir prirodu tih dokumenata i potrebu da se odbrani omogućiti da unakrsno ispita svedoka, Veće stoji na stanovištu da o pitanju njihove prihvatljivosti treba odlučiti kada svedok pristupi Sudu radi unakrsnog ispitivanja.

B. Branimir Aleksandrić

²³ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 24-25. *Tužilac protiv Duška Sekirice, Damira Došena i Dragana Kohundžije*, Odluka po molbi optužbe da se transkripti uvrste u dokaze u skladu sa pravilom 92bis, 23. maj 2001. godine (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Sekirica*), par. 4 ; Odluka u predmetu *Strugar*, par. 9.

²⁴ Vidi Odgovor, par. 9-10.

²⁵ To su dokumenti koji su na spisku na osnovu pravila 65ter označeni sledećim brojevima: 02395, 02396, 02397, 02398, 02400, 02407, 02410.

15. Tužilaštvo traži da predloži kao dokaz pismenu izjavu koju je Branimir Aleksandrić dao tužilaštvu 2. juna 2006. godine, transkript svedočenja tog svedoka u predmetu *Milutinović*, kao i šest povezanih dokumenata. Branimir Aleksandrić je veštak sudske medicine i 2001. godine je, umesto profesora Dunjića, došao na dužnost direktora Instituta za sudsku medicinu u Beogradu. Predložena pismena izjava i transkript sadrže informacije o tome kako je svedok od profesora Dunjića preuzeo rad na lokacijama ekshumacije u Batajnici. Tim su činili forenzički stručnjaci iz Srbije i Crne Gore, jedan antropolog i arheolog iz MKNL. U predloženim dokazima opisuju se prihvaćeni mehanizmi vršenja ekshumacija i obdukcija na lokacijama koje su navedene kao Batajnica 3 i Batajnica 5, kao i prikupljanja uzoraka za analizu DNK. Predloženi dokazi takođe obuhvataju informacije o predmetima pronađenim na tim lokacijama, uključujući veliki broj spaljenih guma pronađenih ispod i preko leševa, kao i prisustvo čaura od metaka i šišarki među leševima.

16. Predloženi dokazi su relevantni za navode o ubistvu kojim se optuženi tereti u tačkama 3, 4 i 5 Optužnice. S obzirom na kvalifikacije svedoka i njegovu službenu ulogu u ekshumacijama, Veće prihvata pouzdanost predloženih dokaza za svrhe ovog predmeta. Pored toga, predloženim dokazima se ne dokazuju dela i ponašanje optuženog, pa su načelno prihvatljiviji u pismenom obliku. Međutim, uzimajući u obzir da se oni predlažu kao dokaz za navode koji čine osnov više tačaka Optužnice i da te navode odbrana osporava, Veće stoji na stanovištu da zbog pravičnosti odbrani treba dati mogućnost da unakrsno ispita svedoka. Veće konstatuje da se, iako će odbrana imati mogućnost da u vezi s ekshumacijama obavljenim u Batajnici unakrsno ispita drugog svedoka, Dušana Dunjića, predloženi dokazi Branimira Aleksandrića odnose na druge lokacije ekshumacija i drugi period, te stoga nije verovatno da će biti kumulativni u odnosu na dokaze Dušana Dunjića.

17. Tužilaštvo, pored toga, traži da s pismenom izjavom i transkriptom Branimira Aleksandrića kao dokaz predloži šest obdukcijjskih izveštaja i povezanu foto-dokumentaciju s ekshumacija obavljenih na lokacijama Batajnica 3 i Batajnica 5. Ti dokumenti su, na osnovu usmene odluke Veća od 26. januara 2009. godine, uvršteni u spis, te je Zahtev u odnosu na njih irelevantan.²⁶ Međutim, Veće konstatuje da su dva od tih dokumenata, odnosno dokument koji je na spisku na osnovu pravila 65ter označen brojem 02413 i ima 900 stranica i dokument koji

je na spisku na osnovu pravila 65ter označen brojem 02418, što je izveštaj koji ima više od 300 stranica, dostavljena bez prevoda na engleski jezik. Tužilaštvo treba što pre da u elektronski sistem za vođenje suđenja (dalje u tekstu: *eCourt*) unese njihove prevode na engleski jezik i, shodno tome, obavesti Veće i odbranu.

C. Jon Sterenberg

18. Tužilaštvo takođe traži da predloži kao dokaz "Izveštaj veštaka o ekshumacijama: Batajnica, Petrovo Selo, kanjon Dervente, jezero Perućac" (dalje u tekstu: Izveštaj veštaka) koji je izdao MKNL i čiji je autor Jon Sterenberg, kao i transkript svedočenja koje je Jon Sterenberg dao u predmetu *Milutinović*, pismenu izjavu koju je svedok dao tužilaštvu 20. i 21. septembra 2006. godine, kao i tri povezana dokumenta, odnosno Dodatak Izveštaju veštaka, Izveštaj o metodologiji 2001-2006. i Beleške o Izveštaju o analizi DNK. Jon Sterenberg, šef odeljenja za iskopavanja i ispitivanja MKNL, arheolog je koji je od 1997. godine učestvovao u forenzičkim pretragama vezanim za bivšu Jugoslaviju. Predloženi Izveštaj veštaka sadrži informacije o iskopavanjima u kojima je učestvovao MKNL na sledećim lokacijama: Batajnica 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7; Petrovo selo I i Petrovo Selo II u istočnoj Srbiji; i kanjon Dervente na jezeru Perućac u zapadnoj Srbiji. U izveštaju se opisuje period tokom kojeg su vršena iskopavanja, lica koja su na svakoj lokaciji učestvovala u iskopavanjima, broj posmrtnih ostataka pronađenih na svakoj lokaciji, zapažanjima MKNL u vezi sa svakom lokacijom, zapažanjima u vezi s pojedinačnim leševima koji su pronađeni, uključujući zapažanja o prisustvu rana nanetih vatrenim oružjem, antropološkim analizama, vođenju evidencije i čuvanju ostataka, kao i o metodologiji MKNL. Jon Sterenberg je bio prisutan pri iskopavanjima na lokacijama Batajnica 3, 4, 5, 6 i 7. Izveštaj je pripremio on, na osnovu posla koji je obavilo osoblje MKNL.

19. Imajući u vidu optužbe za ubistvo sadržane u Optužnici i uzimajući u obzir kvalifikacije svedoka i ulogu koju su on i njegova organizacija imali u iskopavanjima, Veće je ubeđeno da su predloženi dokazi relevantni i da imaju dokaznu vrednost, te da stoga ispunjavaju uslove predviđene pravilom 89 Pravilnika. Veće se takođe uverilo da se predloženom pismenom izjavom, transkriptom i Izveštajem veštaka ne dokazuju dela i ponašanje optuženog. Pitanja da li su se zločini kojima se optuženi tereti u Optužnici dogodili i

²⁶ To su dokumenti koji su na spisku na osnovu pravila 65ter označeni sledećim brojevima: 02413, 02414, 02415, 02416, 02417 i 02418.

da li su navodni podređeni optuženog učestvovali u tim navodnim zločinima po svemu sudeći su aktuelna pitanja između strana u postupku. Ti navodi predstavljaju važan deo teze tužilaštva. Imajući u vidu gorenavedeno i uzimajući u obzir, pored toga, tehničku prirodu predloženog Izveštaja veštaka, transkripta i pismene izjave, Veće je ubeđeno da ne bi bilo pravično da se ti dokazi uvrste u spis ako se optuženom ne da mogućnost da unakrsno ispita svedoka. Veće konstatuje, u vezi s tim, da se, iako drugi svedoci čiji se pismeni iskazi takođe u Zahtevu predlažu za uvrštavanje u spis govore o događajima opisanim u Izveštaju veštaka, informacije sadržane u Izveštaju veštaka, pismenoj izjavi i transkriptu Jona Sterenberga razlikuju po prirodi i obuhvataju širi dijapazon pitanja od iskaza tih drugih svedoka.

D. Gordana Tomašević

20. Tužilaštvo, pored toga, traži da kao dokaz predloži transkript iskaza Gordane Tomašević u predmetu *Milutinović*, dve pismene izjave koje je ta svedokinja dala tužilaštvu 3. i 5. marta 2003. godine, odnosno 25. jula 2006. godine, devet priloga izjavi svedokinje koji se sastoje od dokumenata navedenih u predloženim dokazima i forenzički izveštaj koji sadrži nalaze o pojedinačnim obdukcijama izvršenim u prisustvu svedokinje u Kosovskoj Mitrovici. Gordana Tomašević je specijalista sudske medicine i radi na Vojnomedicinskoj akademiji u Beogradu. U njenim pismenim izjavama i transkriptu navodi se njen iskaz o tome kako je u maju 1999. godine poslata na Kosovo kao član tima veštaka, tamošnjem sastanku s generalom Pavkovićem i generalom Lazarevićem na kojem je general Pavković objasnio svedokinji i ostalima u timu veštaka da je njihov zadatak da preduzmu mere sanacije i tehničke mere u odnosu na leševe životinja i ljudi, o naredbi generala Pavkovića timu veštaka da odu u jednu napuštenu kuću u Starom Čitakovu, gde je pronađeno 12 ugljenisanih ljudskih tela, kao i o spoljnim pregledima i, u nekim slučajevima, ekshumacijama koje je tim veštaka u maju i junu 1999. godine izvršio, pored Starog Čitakova, na sledećim lokacijama: Ljubenić, opština Peć (14 leševa), Malo Ribare, opština Lipljan (25 leševa), i Izbica, opština Srbica (101 leš, pregledi izvršeni u Kosovskoj Mitrovici). Ona je u svom iskazu navela da su, u većini slučajeva, leševi bili u podmakloj fazi raspada pošto je smrt nastupila nekoliko meseci ranije.

21. Imajući u vidu navode obuhvaćene tačkama 3 i 4 i delimično tačkom 5 Optužnice i uzimajući u obzir kvalifikacije svedokinje i službenu ulogu koju je imala u forenzičkim pregledima, Veće se uverilo da predloženi dokazi ispunjavaju uslove predviđene pravilom 89 Pravilnika. Veće se, pored toga, uverilo da se predloženim dokazima direktno ne dokazuju dela

i ponašanje optuženog i da se, stoga, načelno mogu uvrstiti u spis u pismenom obliku. Iako ti dokazi nisu sami po sebi neprihvatljivi, Veće stoji na stanovištu da pravičnost suđenja iziskuje da se optuženom da mogućnost da unakrsno ispita svedokinju. U vezi s tim, predloženim dokazima dokazuju se navodi koji čine osnov triju tačaka Optužnice, a te navode odbrana osporava. Pored toga, u predloženim dokazima se govori o ponašanju pojedinaca za koje se navodi da su s optuženim bili učesnici udruženog zločinačkog poduhvata kojim se optuženi tereti u Optužnici.

22. Okrećući se sada dokumentima čije se uvrštavanje u spis predlaže s pismenim izjavama i transkriptom iskaza Gordane Tomašević, Veće konstatuje da su predloženi dokumenti izgleda relevantni i da imaju dokaznu vrednost, te su stoga načelno prihvatljivi. Međutim, uzimajući u obzir da su ti dokumenti tesno povezani s očekivanim svedočenjem svedokinje i da su neki od njih tehničke prirode, Veće stoji na stanovištu da pitanje njihovog uvrštavanja u spis treba razmotriti kada svedokinja pristupi Sudu radi unakrsnog ispitivanja.

23. Veće konstatuje da u ovom predmetu tužilaštvo nije uzelo u obzir primenu pravila 94bis na navedene svedoke. Odluka Veća je ipak podudarna s rezultatom koji bi proistekao da je primenjeno pravilo 94bis.

Iz navedenih razloga i na osnovu pravila 89 i 92bis Pravilnika, Veće:

ODOBRAVA tužilaštvu da na spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter doda dokumente označene brojevima P05065, P05086, P05096 i P05097;

Delimično **ODOBRAVA** Zahtev i **ODLUČUJE** sledeće:

- (1) da u spis uvrsti pismene izjave i transkripte Dušana Dunjića, Branimira Aleksandrića, Jona Sterenberga i Gordane Tomašević;
- (2) uvrštavanje u spis gorenavedenih pismenih izjava i transkripata zavisi od toga da li će svaki od tih svedoka biti dostupan za unakrsno ispitivanje;
- (3) Zahtev će tretirati kao irelevantan u delu u kojem se u njemu traži uvrštavanje u spis dokumenata koji su na spisku na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 02395, 02396, 02397, 02398, 02400, 02407, 02410, 02413, 02414, 02415, 02416, 02417 i 02418;

(4) U ovoj fazi postupka neće doneti odluku o delu zahteva u kojem se traži uvrštavanje u spis ostalih dokumenata koji su u Dodatku A navedeni kao dokazni predmeti.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu se merodavnim smatra tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija Kevin Parker,
predsedavajući

Dana 11. februara 2009.
U Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]